

Lastensuojelun vuoksi sijoitetun oppilaan korvaus vuonna 2020

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 41 §:n 3 momentin mukaan kunta, joka on lastensuojelulain 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla sijoitetun esi- tai perusopetusta saavan oppilaan kotikunta opetuksen aikana, on velvollinen maksamaan opetusta järjestävälle kunnalle tai muulle opetuksen järjestäjälle oppilaan esi- tai perusopetuksesta aiheutuneita kustannuksia (kuluja) vastaavan korvauksen. Korvauksen maksuvelvollisuus perustuu lakiin, eikä erillisiä kuntien välisiä sopimuksia tältä osin tarvita.

Korvauksen perusteena käytettävien kustannusten laskentaan ei ole tullut muutoksia aiemmista vuosista. Pääperiaatteiltaan vuoden 2020 laskutus tehdään kuten aiemmin. Viimeisin muutos laskutuskäytänteisiin tuli lakimuutoksen yhteydessä vuonna 2014 (HE 66/2013).

Opetuksen järjestäjällä on oikeus laskuttaa oppilaasta aiheutuvat kulut oppilaan kotikunnalta aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Kulujen tulee olla välittömiä, välttämättömiä ja perusteltuja opetuksen ja siihen liittyvän tuen järjestämiseksi nimenomaisesti sijoitetun oppilaan kannalta. Laskusta tai sen liitteestä tulee ilmetä korvauksen laskentaperusteet.

Vuoden 2020 korvausta laskettaessa kustannustason muutoksena vuodesta 2019 vuoteen 2020 otetaan huomioon valtiovarainministeriön ennuste peruspalvelujen hintaindeksin muutoksesta +0,9 prosenttia.

Laskutettavista kuluista vähennettävät tulot määräytyvät sen mukaan, ilmoittaako opetuksen järjestäjä oppilaan vieraskuntalaiseksi oppilaaksi vuoden 2021 kotikuntakorvauskyselyssä 31.12.2020 tilanteesta, ja onko oppilaasta myönnetty opetus- ja kulttuuriministeriön maksamaa lisärahoitusta vuodelle 2020 (tilastointipäivä 20.9.2019). Vuoden 2020 pidennetyn oppivelvollisuuden lisärahoitus määräytyy 20.9.2019 oppilasmäärän mukaan. Samoin määräytyvät myös kotikunnan korvauksesta vähennettävä lisäopetuksen ja yksityiselle opetuksen järjestäjälle maksettava koulukotikorvaus.

Tulot vähennetään varainhoitovuoden tasossa. Vuoden 2020 kotikuntakorvauksen perusosa on 6 796,81 euroa.

Sijoitettujen oppilaiden oikeus esi- ja perusopetukseen

Oikeus saada perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta kuuluu yhtäläisesti myös huostaan otetuille ja kodin ulkopuolelle sijoitetuille oppivelvollisuusikäisille lapsille ja nuorille. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden esi- ja perusopetuksen järjestäminen on yksi kunnan järjestämisvastuulla olevista tehtävistä.

Perusopetuslain (628/1998) 4 §:n mukaan kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Lisäksi kunta on velvollinen järjestämään oppivelvollisuuden alkamisvuonna esiopetusta 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille ja niille lapsille, jotka 27 §:n mukaisesti aloittavat perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin.

Kunta on velvollinen osoittamaan sijoitetuille oppilaille perusopetuslain 6 §:n 2 momentin mukaisen lähikoulun yhdenvertaisin perustein kunnassa asuvien muiden lasten ja nuorten kanssa. Lastensuojelulain perusteella kuntaan sijoitetut oppilaat suorittavat oppivelvollisuuttaan kunnan järjestämässä perusopetuksessa.

Kuntien lisäksi perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta voivat järjestää valtioneuvoston myöntämän luvan perusteella myös rekisteröidyt yhteisöt ja säätiöt sekä valtio. Lastensuojelulaitoksilla ei yleensä ole valtioneuvoston myöntämää lupaa perusopetuslain mukaisen opetuksen järjestämiseen. Kunta ei voi toteuttaa opetuksen järjestämisvelvollisuuttaan hankkimalla opetuksen lastensuojelulaitokselta, jolla ei ole perusopetuslain mukaista opetuksen järjestämislupaa.

Lastensuojelun vuoksi sijoitetun oppilaan korvauksen laskenta

Korvaus perustuu kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 41 §:n 3 momenttiin. Korvauksen laskutusoikeus ei edellytä erillistä sopimusta kotikunnan ja opetuksen järjestäjän välillä.

Tulee ottaa huomioon, että lain mukainen laskutusoikeus koskee vain lastensuojelulain 16 b §:n 1 mom.:n vuoksi toiseen kuntaan sijoitettua lasta, ei ketä tahansa muun kuin oman kotikuntansa järjestämässä esi- tai perusopetuksessa olevaa oppilasta.

Laskutettava korvaus muodostuu oppilaasta aiheutuvien kulujen ja oppilaasta opetuksen järjestäjälle mahdollisesti myönnettävien tulojen erotuksena.

Korvausta varten tulee laskea oppilaan käymän koulun oppilaskohtaiset keskimääräiset kulut yhtä työpäivää kohden.

Kulut eriytetään oppilaan koululle kunnan talousarviorakenteen ja kustannusseurantamenettelyn mukaisesti. Mikäli oppilaan koulu vaihtuu vuoden aikana (esim. siirtyminen 6. luokalta 7. luokalle), lasketaan kulut erikseen kullekin koululle.

Työpäiväksi lasketaan ne oppilaan työpäivät, joihin oppilaalle on annettu opetusta. Näitä ovat päivät, joihin oppilas on ollut virallisesti koulun oppilaana ja koulutuksen järjestäjä on varautunut järjestämään oppilaalle opetusta. Perusopetuslain 23 §:n mukaan perusopetuksen lukuvuodessa on 190 työpäivää.

Varainhoitovuoden 2020 laskutuksessa oppilaasta aiheutuvien kulujen laskentaperusteena käytetään vuoden 2019 tilinpäätöstietoja. Kustannustason muutoksena otetaan huomioon peruspalvelujen hintaindeksin mukainen muutos. Muutettaessa vuoden 2019 kuluja vuoden 2020 tasoon indeksikorotuksena käytetään +0,9 prosenttia.

Korvauksen perusteena käytettävät kulut

Korvaukseen sisällytettäviä toimintakuluja ovat henkilöstökulut (palkat ja palkkiot, henkilösivukulut), palvelujen ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat, avustukset sekä muut toimintakulut (esim. vuokratulot). Kuluihin ei sisällytetä suunnitelman mukaisia poistoja, arvonalentumisia ja lainanhoitokuluja.

Kuluihin voidaan vyöryttää koulutuksen järjestämisestä aiheutuneet välittömät hallintokulut, tietohallinnosta, talous- ja henkilöstöhallinnosta aiheutuneet kulut, sisäiset ja ulkoiset vuokrat ja kiinteistön ylläpitokulut. Yhteiset kulut jaetaan koulun kuluksi pääsääntöisesti oppilasmäärien tai tilaneliöiden suhteessa.

Toimintakuluissa otetaan huomioon kouluun kohdistuneet sellaiset investointikulut, joiden kokonaiskulut alittavat valtioneuvoston perustamishankkeille vahvistaman vähimmäismäärän 400 000 euroa (nk. pienet hankkeet). Työllistämistuella palkattujen osalta kuluihin voidaan sisällyttää nettokulut.

Korvauksen perusteena käytettäviin kuluihin ei sisällytetä kotikuntakorvausmenoja eikä kunnille tai muille opetuksen järjestäjille perusopetuksen järjestämisestä aiheutuneita korvauksia.

Laskusta tai sen liitteestä tulee selkeästi ilmetä kulujen laskentaperusteet.

Aiheuttamisperiaatteen mukainen kulujen laskenta

Vuoden 2014 alusta voimaan tulleen lakimuutoksen myötä opetuksen järjestäjä voi laskuttaa esi- ja perusopetuksen kulut oppilaan kotikunnalta aiheuttamisperiaatteen mukaisesti todellisiin kuluihin perustuen (HE 66/2013). Tyypillisimpiä aiheuttamisperiaatteen mukaisesti laskutettavia kuluja ovat henkilökohtaisesta koulunkäyntiavustajasta ja koulukuljetuksista aiheutuneet kulut.

Kulujen tulee olla välittömiä, välttämättömiä ja perusteltuja opetuksen ja siihen liittyvän tuen järjestämiseksi nimenomaisesti sijoitetun oppilaan kannalta, eikä oppilaan kotikunnalta voida laskuttaa sitä osaa kuluista, jota vastaava toiminta suunnataan muihin tarkoituksiin, esimerkiksi muille oppilaille. Kuluja ei saa sisällyttää korvaukseen useaan kertaan.

Sijoitetun oppilaan opetuksen asianmukaiseksi järjestämiseksi mahdollisesti palkattavan koulunkäyntiavustajan henkilöstömenot voidaan laskuttaa oppilaan kotikunnalta aiheuttamisperiaatteen mukaan.

Mikäli koulunkäyntiavustajan tehtäviin kuuluu myös muiden oppilaiden avustaminen, kulut voidaan laskuttaa oppilaan kotikunnalta siinä suhteessa kuin avustajapalveluja on annettu juuri ko. oppilaalle.

Sijoitetun oppilaan koulukuljetukset voidaan laskuttaa aiheuttamisperiaatteen mukaisesti niiltä osin, kun koulukuljetus joudutaan erikseen järjestämään nimenomaisesti sijoitettua oppilasta varten.

Mikäli kotikunnan ulkopuolelle sijoitetun lapsen tai nuoren tarve sitä edellyttää, tulee opetus järjestää tarkoituksenmukaisesti, esimerkiksi pienryhmässä. Tällöin kotikunnalta laskutettava korvaus voidaan perustaa pienryhmän keskimääräistä korkeampiin todellisiin kuluihin.

Laskusta tai sen liitteestä tulee selkeästi ilmetä aiheuttamisperiaatteella laskutettujen kulujen laskenta- ja erittelyperusteet.

Korvauksesta vähennettävät tulot

Lastensuojelulain perusteella sijoitetun esi- ja perusopetusta saavan oppilaan kotikunnan maksamaa korvausta varainhoitovuodelle laskettaessa tulee ottaa vähennyksenä huomioon oppilaan osuus opetuksen järjestäjälle maksettavasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 41 §:n 4 momentin mukaisesta rahoituksesta.

1. Kotikuntakorvaus

Kotikuntakorvaus vähennetään vuoden 2020 kuluista, mikäli lastensuojelulain perusteella sijoitettu oppilas on opetuksen järjestäjän oppilaana varainhoitovuoden lopussa 31.12.2020 eli opetuksen järjestäjä ilmoittaa hänet Tilastokeskuksen kotikuntakorvauskyselyssä alkuvuonna 2021. Vähennystä laskettaessa otetaan huomioon varainhoitovuodelle 2020 päätetty kotikuntakorvauksen perusosa ja oppilaan ikä vuoden 2020 lopussa.

Kotikuntakorvauksen perusosa vuonna 2020 on 6796,81 euroa.

Kotikuntakorvaus on porrastettu oppilaan iän perusteella seuraavasti:

- 6-vuotiaat 0,61 * perusosa 6 796,81 € = 4 146,05 €
- 7-12-vuotiaat 1,00 * perusosa 6 796,81 € = 6 796,81 €
- 13-16-vuotiaat 1,60 * perusosa 6 796,81 € = 10 874,90 €

Kotikuntakorvaus myönnetään aina koko vuodeksi. Kotikuntakorvausta ei koskaan jaeta osiin.

2. Pidentetyn oppivelvollisuuden oppilaan lisärahoitus

Kotikunnan korvauksesta vähennetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:ssä tarkoitettu pidentetyn oppivelvollisuuden oppilaan lisärahoitus, mikäli lisärahoitus myönnetään ko. oppilaasta opetuksen järjestäjälle varainhoitovuodelle.

Rahoitus vuodelle 2020 myönnetään, jos oppilas on ilmoitettu oppilastiedonkeruussa 20.9.2019 pidentetyn oppivelvollisuuden oppilaaksi. Pidentetyn oppivelvollisuuden lisärahoitus vuodelle 2020 määräytyy ainoastaan 20.9.2019 oppilasmäärän mukaan eikä rahoituksen perusteena enää käytetä kahden vuoden oppilasmäärien keskiarvoa.

Vuonna 2020 vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden lisärahoitus on 31.128,04 euroa ja muiden pidentetyn oppivelvollisuuden oppilaiden lisärahoitus 19.422,33 euroa oppilasta kohden.

Lisäksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 41 §:n 4 momentin mukaan kotikunnan korvausta vuodelle 2020 laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon oppilaan lisäopetuksen järjestämisestä varainhoitovuodelle maksettava rahoitus sekä oppilaan koulukotiopetuksesta varainhoitovuodelle maksettava koulukotikorvaus. Koulukotikorotus myönnetään koulukotiopetusta saavasta oppilaasta yksityiselle opetuksen järjestäjälle, jonka opetuksen järjestämisluvan mukaisena erityisenä koulutustehtävänä on koulukotiopetuksen järjestäminen.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:ssä tarkoitettu lisäopetuksen rahoitus ja koulukotiopetuksen koulukotikorvaus vähennetään, mikäli ko. rahoitus myönnetään ko. oppilaasta opetuksen järjestäjälle varainhoitovuodelle (2020). Rahoitus vuodelle 2020 myönnetään, jos oppilas on ilmoitettu oppilastiedonkeruussa 20.9.2019 lisäopetuksen tai koulukotiopetuksen oppilaaksi. Myös näiltä osin rahoitus vuodelle 2020 määräytyy ainoastaan 20.9.2019 oppilasmäärän mukaan. Vuonna 2020 koulukotikorotus on 12.163,48 euroa oppilasta kohden.

Laskutusajankohta

Kuntaliitto suosittaa, että laskutus suoritetaan jälkikäitelaskutuksena kunkin varainhoitovuoden lopussa (12/2020) siten, että kulut voidaan kirjata oppilaan kotikunnassa sille tilikaudelle, jolloin opetuskin on annettu.

Sen estämättä, mitä kunnan peruspalvelujen valtionosuutta koskevassa laissa on säädetty lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnan maksaman korvauksen määräytymisestä, kunnat voivat keskenään tai muun opetuksen järjestäjän kanssa sopia kotikunnan maksamasta korvauksesta toisin, kuin laissa on säädetty.

opetus- ja kulttuuritoimen lakiasiat

Organisaatio

Suomen Kuntaliitto ry

Yksikkö

Opetus ja kulttuuri

Kuntaliiton lakimiehet

ETUNIMI

SANNA

SUKUNIMI

LEHTONEN

Kehittämispäällikkö

Yhteystiedot

Puhelinnumero

+358 9 771 2079

Kännykkä

+358 50 575 9090

Sähköposti

Sanna.Lehtonen@kuntaliitto.fi

Vastuualueet

- valtionavut
- valtionosuudet
- taloudellisten vaikutusten arviointi
- sote-uudistuksen raha-asiat

Organisaatio

Suomen Kuntaliitto ry

Yksikkö

Kuntatalous

Twitter-tili

[@lehtonenKLexternal link](#)